

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ Η ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ.

Κύριε Διευθυντά τῆς *Ἑβδομαδιαίας Ἐπιθεωρήσεως*.

Ἡ ἠθικὴ ὑπόληψις, ἣν ὁσημέραι προσκτᾶται ἡ «Ἑβδομαδιαία Ἐπιθεώρησις», ἐνεκα τῆς σπουδαιότητος τῶν ἐν αὐτῇ δημοσιευομένων ποικίλης ὕλης θεμάτων, μὲ παροτρύνει νὰ κατάρξωμαι τῆς δι' αὐτῆς δημοσιεύσεως σειράς ἄρθρων θρησκευτικοῦ περιεχομένου. Ὑστεροῦντες ὡς πρὸς τοῦτο ἄλλων εὐτυχῶν ἐθνῶν, παρ' οἷς τὰ περιοδικὰ οἴηπερ ψύλλων γενεὴ δημοσιεύονται καὶ καταναλίσκονται, δοξάσωμεν τὸν Θεὸν διότι τὸ γέ νυν δυνάμεθα νὰ ἐπαρκέσωμεν εἰς πλείστας ὅσας πνευματικᾶς ἀνάγκας διὰ τοῦ ἐνὸς τούτου.

Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι λοιπὸν ὅτι θὰ ξενίσῃ εὐμενῶς ἐν ταῖς σελίδιν αὐτοῦ τὰ πενιχρὰ μου ἀρθρίδια διατελῶ

VETUS HOMO.

Πάντοτε ἡ ἁγία Γραφή ἔσχε τοὺς ἐχθροὺς τῆς· οἱ ἔθνηκοι μὲν ἐγνώρισαν αὐτὴν καὶ τὴν ἐξύβρισαν. Ποῖν δὲ μάλιστα οἱ ἱεροὶ Ἀπόστολοι κηρύττει τὸν Χριστιανισμόν εἰς τὸν κόσμον, ὁ μὲν γραμματικὸς Ἀππίων (Ἰώσηπ. κατὰ Ἀππίων.) ἐχλεύαζεν αὐτήν, ἐν δὲ Πομπηίᾳ ζωγράφος τις ἐγγελοιογράφει· θὰ ἔλεγε δὲ τις ὅτι μυστηριώδης τι ἐνστιγμα ἐγέννα τὸ προαίσθημα παρὰ τοῖς λατρευταῖς τῆς πολυθείας τοῦ ὅτι ἐν μὲν ταῖς σελίδιν τῆς βίβλου ταύτης ἦτο κεκρυμμένη ἡ δύναμις ἡ ὅποια ἐμελλε νὰ κατὰσυντρίψῃ τὰ εἰδῶλα αὐτῶν καὶ ν' ἀνατρέψῃ τοὺς βωμοὺς τῶν, ἐξ αὐτῶν δὲ θὰ ἀπεσπᾶτο ὁ ἀχειρότητος λίθος, ὅστις θὰ ἐπιπτεν ἐπὶ τῆς πολυμετάλλου εἰκόνης τοῦ Ναβουχοδονόσορος καὶ θὰ μετέβαλλεν αὐτὴν εἰς κόνιν. Ἄμα ὁ Χριστιανισμὸς ἤρατο τὰς πρώτας νίκας αἱ προσβολαὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν. Ἐκτοτε δὲ ὁ πόλεμος δὲν ἔπαυσεν αὐξανόμενος καὶ ἐπεκτεινόμενος. Ἀσεβεῖς, αἰρετικοί, σχισματικοί καὶ ἄπιστοι παντὸς εἴδους ἐφορμῶσιν ἐναλλάξ κατὰ τῶν ἱερῶν βιβλίων. Τὸ γέ νυν ὁ ἄγων διατελεῖ ἐν τῷ Ζενίθ αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως ἡμῶν δὲν ἀριθμεῖται· αὕτη καταδικάζει πᾶν πάθος· κατ' ἀνάγκην ὁ ἐσμός τῶν παθῶν συνωμοτεῖ κατ' αὐτῆς.

Καὶ ὅμως ἂν οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς εἶναι πολυάριθμοι, δοῖα τῷ Θεῷ καὶ οἱ ὑπερασπισταὶ αὐτῆς δὲν εἶναι ὀλιγώτεροι. Παρεπονείτο ποτε ὁ ζηλωτὴς ἐκεῖνος Ἡλιοῦ πρὸς τὸν Θεὸν ὅτι μόνος οὐκ ἔκαμψε τὸ γόνυ τῷ Βάαλ μεταξὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν· ὁ Θεὸς παρηγορῶν αὐτὸν τῷ ἔλεγεν ὅτι ὑπολείπονται ἑξακισχίλιοι ὅμοιοι αὐτῷ λατρεύοντες τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀναριθμήτου στρατίας, ἥτις κλίνει τὴν κεφαλὴν πρὸ τῆς Χιμαίρας τῆς ἀπιστίας, ἥτις, ἵνα καθ' Ὁμηρον εἴπω, πρόσθε λέων ὀπισθεν δὲ δράκων μέσση δὲ Χιμαίρα, ὑπάρχουσι λεγεῶνες πιστῶν τιμῶντες τὸν Σωτῆρα καὶ δημιουργὸν αὐτῶν καὶ μετὰ σεβασμοῦ μελετῶντες τὸν ἐν ταῖς ἁγίαις Γραφαῖς ἀποκεκλυμμένον θεῖον λόγον, καθὼς ἐτίμησαν αὐτὸν καὶ ἐ-

δόξασαν ἐν τοῖς ἀθανάτοις αὐτῶν συγγράμμασιν ὁ χορὸς τῶν Πατέρων ἀπὸ τοῦ Πολυκάρπου καὶ Ἰγνατίου μέχρι τοῦ Λουκάρεως καὶ Γρηγορίου τοῦ Σ'.

Πόθεν ὅμως προέρχεται ἡ τοιαύτη διαίρεσις; Διατί οἱ μὲν νὰ πιστεύωσι οἱ δὲ νὰ ἐπαναλαμβάνωσι τὰ «γλυκὺς μεμεστομένοι εἰσι;» Διατί τὸ αὐτὸ βιβλίον διὰ τοὺς μὲν νὰ ἦναι ὁ «θησαυρὸς πάσης γνώσεως καὶ σοφίας», διὰ τοὺς δὲ «σκάνδαλον καὶ μωρία»; Εἰς τὴν ποιότητα τῆς διανοίας ζητητέον τὰ αἷτια τοῦ ψυχικοῦ τούτου φαινομένου; ἡ διάνοια δι' ἄλλων λόγων διαφέρει καὶ διὰ τοῦτο, ὅτι διὰ τοὺς Ἀριγένεις Γρηγορίου καὶ Φωτίους εἶναι ἀλήθεια, νὰ ἦναι πλάνη διὰ τοὺς Ρενάν καὶ Στράους; ὁ ἥλιος ἀνατέλλει δι' ὅλους καὶ τοὺς πάντας φωτίζει· διατί καὶ ἡ Ἁγία Γραφή δὲν διαφωτίζει τὴν διάνοιαν πάντων;

Οἱ λόγοι τοῦ φαινομένου τούτου εἶναι πολλοὶ καὶ ποικίλοι· οἱ μὲν στηρίζονται ἐπὶ τοῦ νοῦ, οἱ δὲ ἐπὶ τῆς καρδίας. Δὲν θὰ ἐξετάσωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τοὺς ἠθικοὺς λόγους τῆς ἀπιστίας οὐδὲ ὅποια ἡ εὐθύνη τῶν προσβεβλημένων ὑπὸ τοῦ κοινοτάτου τούτου μικροβίου αὐτῆς. Ἀρκούμεθα νὰ παρατηρήσωμεν μόνον ὅτι ὑπάρχουσι τυφλοὶ μὴ βλέποντες μὴδ' αὐτὸ τὸ ζωηρότατον φῶς· εὐρίσκονται ἄνθρωποι τινες ὑστερούμενοι τοῦ συναισθήματος τοῦ θρησκευτικοῦ, καθὼς ὑπάρχουσι καὶ τινες ὑστερούμενοι τοῦ ἠθικοῦ. Τούτων δὲ ἡ διάνοια ἐν παραλυσίᾳ διατελοῦσα ἀδυνατεῖ νὰ συλλάβῃ πᾶσαν ἀλήθειαν καθισταμένη λεία τῆς ἀμφιβολίας ἐν τῷ κύκλῳ πάσης ἀνθρωπίνης γνώσεως· ὑπάρχει διανοητικὸς δαλτονισμὸς, καθὼς ὑπάρχει καίφυσις· ὁ μαθηματικὸς οὗτος λ.χ. δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ νοήσῃ τὸ κύρος ἠθικῆς τινος ἀποδείξεως· ὁ ἄπιστος ἐκεῖνος δὲν αἰσθάνεται τὴν ἠθικὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν ὑπερφυσικὸν χαρακτῆρα τῶν Γραφῶν. Οὗτος διαμορφωτῶν τὸ κύρος τῶν αἰσθήσεων, διότι εἰς τινὰς περιστάσεις ἠπατήθη, αἰέποτε πρὸς τὸν λόγον ἀναφέρεται. Ἐκεῖνος τούναντιον ἀποφαινόμενος περὶ τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ λογικοῦ ἢ μόνον εἰς τὸ κύρος τῶν αἰσθήσεων περιορίζεται ἢ καταπίπτει εἰς τὸ βάρβαρον τῆς ἀπολύτου ἀπιστίας.

Ἐν γένει εἰπεῖν, ὅποιοι εἶναι οἱ λόγοι τοῦ φιλοσοφικοῦ σκεπτισμοῦ, οἱ αὐτοὶ εἶναι καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ· οἱ ἄπιστοι νομίζουσιν ὅτι ἐν τῇ Γραφῇ διορῶσι κηλίδας τινάς· αὗται δὲ ἀποκρύπτουσιν ἀπὸ τὸν ὀφθαλμὸν αὐτῶν τὴν ὠραϊότητα ἢ τοῦλάχιστον ἀφαιροῦσι τὸν θεῖον χαρακτῆρα. Σημειοῦσιν ἀσφαλείας τινάς ἐν αὐτῇ, συμπεραίνουν δὲ ὅτι αὕτη ὁμοιάζει πρὸς τὰ ἀνθρώπινα ἔργα καὶ εἶναι καθαρῶς ἀνθρώπινον· ὁ εὐσεβὴς δὲν ἀρνείται τὴν ὑπαρξίν ἐν τε τῇ Π. καὶ Κ. Διαθήκῃ χωρίων δυσνόητων διαφορῶν καὶ ἀλλοιώσεων μάλιστα προεληθουσῶν σὺν τῷ χρόνῳ, ζητεῖ δὲ νὰ διασαφίσῃ αὐτάς. Δὲν μεταμορφώνει ὅμως τὸν σκώληκα εἰς ἐλέφαντα, οὐδὲ τὸ Ψαμμίον εἰς ὄρος. Ἐξοκολοθεῖ δὲ διὰ τοῦτο νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν μεθ' ὅλας τὰς ἐνστάσεις τῶν ἀπίστων, καθὼς σύμπασα ἡ ἀνθρωπότης ἐξοκολοθεῖ πιστεύουσα τὸ κύρος τοῦ λογικοῦ καὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν αἰσθήσεων μεθ' ὅλας τὰς ἐνστάσεις αἰσθητιστῶν καὶ ιδεαλιστῶν.

Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη ν' ἀπονεύμῃ τις εἰς τὴν θρη-

σκευτικήν ἀπιστίαν πλείονα σπουδαιότητα τοῦ φιλοσοφικοῦ σκεπτικισμοῦ. ὅμως καθὼς οἱ φιλόσοφοι ἀνασκειάζουσι τοὺς σκεπτικούς, εἶναι καλὸν καὶ οἱ εὐσεβεῖς ν' ἀνασκευάζωσι τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ἀπίστους ἀποδεικνύοντες ὅτι ἡ ὑπερκριτικὴ τοῦ αἰῶνος ἡμῶν δὲν καταστρέφει τὴν ἀποκάλυψιν· οὕτω δὲ οὐ μόνον καταστασθήσονται σεβαστὴν τὴν ἀλήθειαν· ἀλλὰ καὶ διαλύσονται τὰ νέφη τὰ ἐπιπροσθούντα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς προκατειλημμένων τινῶν πνευμάτων. Ἐξεταστέον λοιπὸν πρῶτον ποῖαι εἶνε αἱ δυσκολίαι αἱ προβαλλόμεναι κατὰ τῆς ἁγίας Γραφῆς, ὅποια ἡ ἱστορία αὐτῶν καὶ ὅποια ἡ λύσις καὶ διασαφήσις τῶν δυσχερειῶν τούτων. Πρὸ παντὸς ὅμως ζητητέον τὴν πηγὴν, ἐξ ἧς πηγάζουσιν αὗται.

(Ἀκολουθεῖ).

ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝ Τῇ ΔΙΑΛΕΚΤῳ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ.

Ἄρ' ἐχάρην¹ ἄρθωπον² κ' ἐπῆρεν τ' ἀνοιγάρῃ κ' ἐπῆεν ἐκάτσει³ ἔς σὺ ρδάκωνος⁴ τὸ παλάτ' κ' ἔτρωεν κ' ἐπινεν γούς τ' ἐναγ χρόνον. Ἄμα ἄμον τ' ἐστάμωσαν⁵ τὰ μῆνας⁶ κ' ἤρθεν ἡμέρα ντὸ θά ἔρχουντον⁷ ὁ ρδάκων, ἄρθωπον ἄσσὸ φόβον ἀτ⁸ ἐνούνιζεν⁹ ὁ κᾶ- μένον¹⁰ ντὸ θά ἐντάξ¹¹. τσίγκι¹² ντὸ θά ἐρώτανεν ἄτον¹³ πιλέ¹⁴, κ' εἶπεν ἄτον. Ἄμα ἔξάν¹⁵ Θεοῦ οἰκονομίαν¹⁶ ἔτον νὰ ἐγουρταρεύκουτον¹⁷. Ἐκεῖν' τῇ βραδύνῃ ἤρθον εἷνας γέρος ἐφτωχός κ' ἐπαρκαλέσεν νὰ μοναζέ¹⁸ ἄτον. Ἄτὸς πάλ¹⁹ ἐπόνεσεν τὸν ἐφτωχὸν κ' ἐμόνασεν ἄτον καὶ αἶτε θά ἐθεῖνεν ἄτον²⁰ ἔς ἕναν ὁτάν²¹ ἀτὸς²² ἐθέλεσεν κ' εἶπεν. «Ἐγὼ ἀδᾶ²³ ἔς σῆμ πόρταν ἀπ' ὀπίσ' θά κείμην. Ἄρ' ἐφῆκεν ἄτον νὰ κείται ἔς σῆμ πόρταν ὀπίσ' καὶ κᾶ²⁴ κ' ἐκεῖνος ἐπῆεν ἐπεσεγ κᾶ²⁵. Τὴν νύχταν ἦθεν ὁ ρδάκων κιάπ' ἐξ ἡμερίαν²⁶ ἐκούκ' σεν²⁷:

«Ἐναν τίκαλον»²⁸.

Ἐφτωχὸν πάποπές²⁹ εἶπεν:

«Ἐναν ὠβὸν³⁰ τῆς ὄρνης»³¹.

«Δύο τίκαλα» ἐκούκ' σεν ὕστερα ὁ ρδάκων.

«Δίκερον ὁ κρίαρον³², ἕναν ὠβὸν τῆς ὄρνης» εἶπεν ἐφτωχόν.

*) Ἰδε ἀριθ. 28, σελ. 543—545.

1) Λοιπὸν ἐχάρη. 2) ὁ ἄρθωπος. 3) ἐκάθισε. 4) εἰς τοῦ ρδάκωνος. 5) ὡς ἐπληρώθησαν. 6) οἱ μῆνες. 7) καθ' ἣν ἤθελεν ἔλθῃ. 8) ἀπὸ τὸν φόβον του. 9) ἐσκέπτετο. 10) κατ' ἐμόνος. 11) τί θέλει πράξῃ. 12) διότι· ἡ λέξις Τουρκικὴ. 13) τὸ τί ἤθελε τὸν ἐρωτήσῃ. 14) ἀκούμῃ· ἡ λέξις Τουρκικὴ. 15) πάλιν. 16) ἡ αἰτ. ἀντὶ τῆς ὀνομ. 17) νὰ ἐσώζετο· τὸ ρῆμα γουρταρεύκουμαι ἔχει ρίζαν Τουρκικὴν ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐλληνικὴν. 18) νὰ τὸν μοναζέῃ, τ. ἔ. νὰ τῷ παρασχη κατάλυμα. 19) καὶ αὐτός. 20) καὶ ἐνῷ ἤθελεν τὸν βάλῃ. 21) εἰς μίαν κάμαραν. ἡ λέξις δὲ αἶτε εἶνε Τουρκικὴ. 22) οὐκ, δὲν. 23) ἐδῶ. 24) ἀπ' ὀπίσω· τὸ σ' πρό- φερε ὡς ci. 25) ἐπλάγισσε. 26) κιάπ' ἐξω μερεῖα. 27) ἐφώ- ναζε. 28) ἀντίκαλον, 29) καὶ ὁ πτωχὸς ἀπὸ μεσα. 30) ὠβὸν. 31) τῆς ὄρνιθος. 32) δίκερος ὁ κρίαρος.

«Τρία τίκαλα» ἔξάν' ἐκούκ' σεν ὁ ρδάκων· κ' ἐφτωχὸν πα ἀποπέσ' εἶπεν:

«Τρίποδο ἢ τράπεζα, δίκερον ὁ κρίαρον, ἕναν ὠβὸν τῆς ὄρνης».

«Τέσσαρχα τίκαλα» ἐκούκ' σεν ὕστερα ὁ ρδάκων· κ' ἐφτωχὸν πα εἶπε:

«Τεσσαράποδον τὸ ἀελάδ¹, τρίποδον ἢ τράπεζα, δίκερον ὁ κρίαρον, ἕναν ὠβὸν τῆς ὄρνης».

«Πέντε τίκαλα» ἐκούκ' σεν ὕστερα² ὁ ρδάκων· κ' ἐφτωχὸν ἔς ἀτὸ πα³ ἐδῶκεν τὴν ἀπάντησιν κ' εἶ- πεν:

«Πέντε δάχτυλα τ' ἄρθωπ', τεσσαράποδον τ' ἀε- λάδ⁴, τρίποδον ἢ τράπεζα, δίκερον ὁ κρίαρον, ἕναν ὠβὸν τῆς ὄρνης».

«Ἐξ τίκαλα» κουύζ⁴ ὕστερα ὁ ρδάκων ἀπ' ἐξ⁵, κ' ἐφτωχὸν πα ἀποπέσ' λέϊ⁶:

«Ἐξ στούρια⁶ νούρανοῦ, πέντε δάχτυλα τ' ἄρθωπ' τεσσαράποδον τ' ἀελάδ⁷, τρίποδον ἢ τράπεζα, δίκε- ρον ὁ κρίαρον, ἕναν ὠβὸν τῆς ὄρνης».

Ὑστερία ἔξάν' κουύζ⁸ ὁ ρδάκων ἀπ' ἐξ⁹:

«Ἐφτά τίκαλα» κ' ἐφτωχὸν πα δι⁷ τὴν ἀπάν- τησιν ἀποπέσ' καὶ λέϊ:

«Ἐφτά δίπλες τούρανοῦ⁸ ἐξι στούρια τούρανοῦ, πέντε δάχτυλα τ' ἄρθωπ', τεσσαράποδον τ' ἀελάδ⁹, τρίποδον ἢ τράπεζα, δίκερον ὁ κρίαρον, ἕναν ὠβὸν τῆς ὄρνης».

«Ὅχτώ τίκαλα» ἐκούκ' σεν ἔξάν' ὁ ρδάκων· κ' ἐφτωχὸν πα εἶπεν:

«Ὅχτώ τσάφᾶ¹ τ' αἰτοῦ² ἐφτά δίπλες τούρανοῦ, ἐξι στούρια τούρανοῦ, πέντε δάχτυλα τ' ἄρθωπ', τεσ- σαράποδον τ' ἀελάδ³, τρίποδον ἢ τράπεζα, δίκερον ὁ κρίαρον, ἕναν ὠβὸν τῆς ὄρνης».

«Ἐννέα τίκαλα» ἐκούκ' σεν ὕστερα ὁ ρδάκων· κ' ἐφτωχὸν πα εἶπεν:

«Ἐννέα μῆνας βαστάζ⁴ ἡ κόρη τὸ παιδί⁵ ν', ὅχτώ τσάφᾶ τ' αἰτοῦ, ἐφτά δίπλες τούρανοῦ, ἐξιστούρα τούρανοῦ, πέντε δάχτυλα τ' ἄρθωπ', τεσσαράποδον τ' ἀελάδ⁶, τρίποδον ἢ τράπεζα, δίκερον ὁ κρίαρον, ἕναν ὠβὸν τῆς ὄρνης».

Ὑστερα ἔξάν' ἐκούκ' σεν κ' ἐφτωχὸν παλ' εἶπεν:

«Δέκα τίκαλα» κ' ἐφτωχὸν παλ' εἶπεν:

«Δέκα πάρθενες κοραὶ³ ἐννέα μῆνας βαστάζ⁴ ἡ κό- ρη τὸ παιδί⁵ ν', ὅχτώ τσάφᾶ τοῦ αἰτοῦ, ἐφτά δίπλες τούρανοῦ, ἐξιστούρα τούρανοῦ, πέντε δάχτυλα τ' ἄρ- θωπ', τεσσαράποδον τ' ἀελάδ⁶, τρίποδον ἢ τράπεζα, δίκερον ὁ κρίαρον, ἕναν ὠβὸν τῆς ὄρνης».

«Ἐνδεκα τίκαλα» κουύζ⁸ ἔξάν' ὁ ρδάκων· κ' ἐφτω- χὸν πα λέϊ:

«Ἐνδεκα μῆνας βαστάζ⁴ ἡ φορᾶ τὸ πουλάρ⁵, δέ-

1) Τὸ ἀελάδι, ἡ ἀγελὰς. 2) ὕστερον. 3) καὶ εἰς τοῦτο. 4) τ. ἔ. κουύζει, φωνάζει. 5) λέγει. 6) ἐξ ἀστέρια. 7) δίδει. 8) ἐπὶ τὰ στρώματα τούρανοῦ.

1) Γάμφοι ὄνυχες. 2) τοῦ αἰτοῦ. 3) παραλάσσει ὁ τοιςμὸς ἐν τῷ δέκα πάρθενες κοραὶ—ἵνα συμφωνήσῃ πρὸς τὸν ρυθμὸν ἄλλων, οἶον τοῦ—πέντε δάχτυλα τ' ἄρθωπ'—ἐξιστούρα τούρανοῦ—ἐφτά δίπλες τούρανοῦ—ὄχτώ τσάφᾶ τ' αἰτοῦ.